

IV. OSNOVNA ŠOLA CELJE

URBANO VRTIČKARSTVO V CELJU

Avtorji:

Anja Kolar , 8.a
Nikita Kroflič, 8.a
Urh Kundih, 8.a

Mentorica:

Jerneja Pavlič, prof. nem. in zgod.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2014

Zahvaljujemo se gospe Lari Habič iz Kmetijskega inštituta Slovenije za pomoč pri zbiranju informacij in posredovanju njihovega gradiva. Tudi Petru Medvedu iz Sektorja za prostorsko načrtovanje in evropske zadeve Mestne občine Celje smo hvaležni za posredovanje pomembnih informacij, brez katerih naša naloga ne bi bila verodostojna. Zahvaljujemo se predstavnikom mestnih četrti in krajevnih skupnostih: MČ Center, MČ Hudinja, MČ Savinja, MČ Kajuh, KS Ostrožno, KS Aljažev hrib, KS Pod gradom in KS Medlog za sodelovanje, posebej hvala za izčrpne informacije g. Radovanu Božiču iz MČ Gaberje, g. Alojzu Melavcu in ge. Marinki Flajs iz MČ Slavka Šlanda in g. Primožu Posineku iz MČ Dečkovo naselje. Za sodelovanje se zahvaljujemo tudi gospe, ki je lastnica vrtničkov na Dobravi pri Šmartinskem jezeru.

Zelo smo hvaležni naši knjižničarki in učiteljici slovenščine gospe Alenki Kostanjevec, ki nam je nalogo lektorsko pregledala ter nas ves čas našega raziskovanja gostila v knjižnici in nam velikokrat priskočila na pomoč.

KAZALO

KAZALO	3
POVZETEK.....	4
1 UVOD	5
1.1 Opredelitev področja raziskovalne naloge.....	5
1.2 Namen in cilj raziskovalne naloge.....	5
1.3 Hipoteze	5
1.4 Metode dela	6
2 TEORETIČNI DEL.....	7
2.1 Opredelitev pojma vrtničkarstvo	7
2.2 Vrtničkarstvo v preteklosti	9
2.3 Pomen vrtničkarstva	11
3 VRTIČKI V CELJU.....	13
3.1 Območja vrtničkov v MOC.....	13
3.2 Predpisi MOC s področja vrtničkarstva	19
3.3 Lastniki zemljišč in najemanje	21
3.4 Vrtničkarji Nove vasi – analiza anketa	23
4 ZAKLJUČEK.....	27
5 SEZNAM SLIK IN DIAGRAMOV.....	29
6 VIRI IN LITERATURA	30
7 PRILOGA	32

POVZETEK

Vrtničkarstvo je pomembna prostočasna dejavnost mestnih ljudi, ki iščejo stik z naravo, se želijo oskrbeti z zelenjavo ali pa se z delom sprostiti. Namen naloge je zajeti vrtničarska območja v Mestni občini Celje, ugotoviti lastništvo te zemlje ter izvesti anketo med prebivalci Nove vasi.

Ugotovitve naloge so, da MOC še nima nobenega predpisa s tega področja, saj zaradi onesnaženosti tal, ki so jih potrdile številne raziskave, primerne zemljišča v Celju še ni, a kljub temu vrtničarska dejavnost v mestu ne zamre. V nalogi je prikazanih osem vrtničarskih območij, med katerimi je največje na Golovcu, najbolj urejeno pa v Dobravi ob Šmartinskem jezeru. Rezultati ankete nam kažejo, da si želi več ljudi obdelovati svojo gredo, a je zemljišč, namenjenih vrtničarstvu, premalo.

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja raziskovalne naloge

V raziskovalni nalogi smo se osredotočili na raziskavo vrtničkarstva v Celju. Ker smo po pregledu literature ugotovili, da je to zelo široko področje, smo se omejili na določanje vrtničarskih območij, pravno urejenost vrtničarske dejavnosti, raziskavo lastniških razmerij na območju mestnih četrti in krajevnih skupnosti Mestne občine Celje (v nadaljevanju MOC) ter na pomen vrtničkarstva za prebivalce mesta. Na kratko omenjamo tudi vpliv vrtnikov na okolje ter kvaliteto prsti na območju našega mesta, vendar tega področja nismo raziskovali, ampak smo se oprli na izsledke raziskave Kmetijskega inštituta Slovenije ter na članke v časopisu.

V literaturi smo zasledili več definicij za pojem vrtničkarstvo. Naša raziskovalna naloga opisuje vrtničkarstvo v ožjem pomenu besede, torej se z posameznimi vrtni, ki so ob stanovanjskih enotah kot sestavni del ohišnic, razen v anketi, nismo ukvarjali. Tako naloga vrtničarsko območje opredeljuje kot območje, kjer se izvaja vrtničkarstvo in je praviloma ločeno od stavb, kjer prebivajo vrtničarji.

1.2 Namen in cilj raziskovalne naloge

Z namenom, da bi ugotovili, kaj sploh razumemo pod pojmom urbano vrtničkarstvo, kam segajo korenine te dejavnosti, zakaj se ljudje s tem ukvarjajo in kakšen vpliv ima na mestno življenje, smo pregledali kar nekaj literature in časopisnih člankov. Raziskali smo vrtničarske lokacije na območju MOC. V nalogi želimo prikazati tudi mnenje prebivalcev Nove vasi do vrtničkarstva ter podatke o lokaciji in pomenu vrta za vrtničarje. Raziskali smo tudi pravno ter lastniško ureditev tega področja. Za cilj smo si zastavili, da poskušamo najti dober predlog za rešitev urejanja tega področja.

1.3 Hipoteze

V raziskovalni nalogi smo si zadali naslednje hipoteze:

1. MOC je v preteklosti izdala že vsaj en predpis, ki ureja področje vrtničkarstva.
2. Z vrtničkarstvom se ukvarjajo predvsem starejši ljudje.
3. Glaven razlog za vrtničkarstvo je pridelava zelenjave.
4. Največji del zemlje vrtničarjev je v lasti MOC.
5. Prebivalci Nove vasi imajo pozitiven odnos do vrtničkarstva.

1.4 Metode dela

Pri raziskavi smo najprej poskušali zbrati čim več literature in časopisnih člankov na to temo. Te smo temeljito pregledali in si pripravili osnutek raziskovalne naloge. Nato smo z opazovanjem poskušali določiti vrtničarska območja v MOC in jih fotografirati. Pregledali smo ugotovitve dosedanjih raziskav in jih primerjali. Preučili smo zakonske podlage vrtničkarstva. Izvedli smo intervju z lastnikom novejšega vrtničarskega območja v bližini Celja. Opravili smo kratko anketo, jo v nalogi analizirali, rezultate pa prikazali z diagrami.

Raziskovalna naloga je vsebini primerno tudi slikovno opremljena. Fotografirali smo z digitalnima fotoaparatom Canon Ixus 105 in Sony DSC-W150.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Opredelitev pojma vrtničkarstvo

Vrtniček je zemljišče, namenjeno za pridelavo vrtnin in sadja in je torej vrtnarsko obdelan. Namenjeno je pridelavi vrtnin, redkeje tudi poljščin, kot sta krompir in koruza, in zato lahko vrtničkarstvo bolj primerjamo z intenzivnim zelenjadarstvom kot s poljedelstvom. Sopomenka za vrtniček je vrt.¹

Vrtničkarstvo je večnamenska dejavnost, glavni namen je pridelovanje vrtnin za lastne potrebe in potrebe širše družine, torej gre za samooskrbno dejavnost. Izvaja se na vrtovih, ki niso sestavni del ohišnic okrog stanovanjskih objektov in so praviloma ločeni od stavb, kjer prebivajo vrtničkarji.²

Vrtničarska območja najdemo na lokacijah, ki vsaj trenutno niso zanimiva za druge dejavnosti. Takšna so na primer opuščena zemljišča, obvodni prostori, zemljišča pod daljnovodi, ob cestah, železniških progah in okrog večstanovanjskih hiš. Pomanjkanja prostora za vrtničkarstvo je zelo redko, večji problem predstavlja pridobivanje legalnih pravic za uporabo vrtničkarstvu namenjenih zemljišč.³

Pojem vrtničkarstvo se pojavlja v novejših raziskavah tudi kot ena izmed oblik mestnega kmetijstva, ki je definirana kot kmetijska pridelava za potrebe gospodinjstev in se odvija v treh oblikah:

- Zasebno vrtničkarstvo ob stanovanjskih hišah, ki ga najdemo tako v središču mesta kot tudi na obrobju.
- Zasebno vrtničkarstvo ob počitniških hišicah, ki so od središča mesta oddaljene okoli 100 km.
- Kmetovanje pod okriljem mestnih oblasti na zemljiščih v lasti mesta, katerih rabo določajo mestne oblasti, in je namenjeno samooskrbi vrtničkarjev in rekreaciji.⁴

Vrtničkarstvo je ena od rab mestnega prostora in dejavnost prebivalcev mesta. Je pojav, ki se ob razvoju mesta nenehno spreminja in ga poznajo v vseh velikih mestih na svetu. Zaradi razvoja drugih dejavnosti in zgoščevanja mest se vrtničkarstvo seli in dobiva nove oblike,

¹ Bergant in drugi, 2013, str. 9.

² Jamnik in drugi, 2009, str. 15.

³ Prav tam.

⁴ Vadnal, Alič, 2008, dostopno na

http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fas.bf.uni-lj.si%2Fmaj%25202008%2F16vadnal.pdf&ei=6aEIU7uGHcKBywP9jYLIBQ&usg=AFQjCNF4INMaBXQmzufBuCIWNxsM2THy6A&sig2=8f_eWZSitsghhiH1SGQFCw&bvm=bv.61725948,d.bGQ, 20.1.2014.

vendar je kljub temu tudi v mestih industrijsko razvitih držav pomembno za trajnostni razvoj mesta.⁵

Kot ena izmed oblik mestnih vrtov so tudi šolski vrtovi, kjer pridelujejo sadje in zelenjavo. Vrtnički so majhni, njihov namen pa je predvsem izobraževalen ter povezan s kulturo in prakso kmetovanja.⁶

Vrtničkarji so meščani, ki vrtov praviloma nimajo ob stanovanjskih objektih, ampak obdelujejo zemljo nekje v mestu ali na njegovem obrobju. Načeloma gre za najemanje majhnega obdelovalnega zemljišča, ki je praviloma del večjega vrtničarskega kompleksa. Nekateri vrtničkarji se tudi združujejo, kar jim prinaša večjo varnost, zmanjšuje stroške ter pomaga reševati probleme.⁷

Različni avtorji vlogo vrtničkarstva zelo različno ocenjujejo. Razlagajo ga kot del socialne zgodovine, vir obremenjevanja okolja, možnost zapolnitve degradiranih območij, nadomestilo za psihične in fizične težave sodobnega človeka, možnost rekreacije ter kot navidezne zadovoljitve želje po posesti.⁸

⁵ Prav tam.

⁶ Prav tam.

⁷ Jamnik in drugi, 2009, str. 16.

⁸ Prav tam.

2. 2 Vrtništvo v preteklosti

Kmetovanje in vrtnarjenje se je razširilo z Bližnjega vzhoda. Pred 10.000 leti se je pojavilo v dolinah Evfrata in Tigrisa ter se prek sredozemske obale Afrike razširilo v Evropo. Obdelovanje vrtov je že stoletja pomembna dopolnilna gospodarska dejavnost tako v mestih, na njihovih obrobij kot tudi na podeželju. Pomembni so bili vrtni ob samostanih in gradovih. Vrtni z najpomembnejšo kuhinjsko zelenjavo so imeli tudi meščani, vrtnarjenje je cvetelo v predmestjih.⁹

Prva pričevanja na Slovenskem zasledimo pri Valvasorju ob koncu 18. stoletja, ko navaja zelenjavo (buče, kumare, melone, artičoke, repo, korenje, redkev, čebulo, česen), cvetje in zelišča. Obdelovanje vrtov je bila dopolnilna dejavnost poljedelstva. Izključno z vrtnarstvom so se ukvarjali le manjši posestniki v bližini mest, ki so svoje pridelke prodajali na mestnih tržnicah.¹⁰

Vrtništvo, kot ga razumemo danes, je na načrtno urejenih malih vrtnih po Evropi zaživel v drugi polovici 19. stoletja. Na vrtnih so meščani združevali prijetno s koristnim. Njihovo širjenje je bilo hitrejše v kriznih obdobjih, saj je bila takrat potreba po samooskrbi izrazitejša.¹¹

Začetnik organiziranega vrtništva je bil nemški ortoped iz Leipziga Daniel Gottlieb Schreber (1808-1860), ki je predlagal tovarnarjem, da delavcem priskrbijo manjše najemno zemljišče za vrtnarjenje. Zagovarjal je, da bodo vrtni pripomogli h krepitvi telesa, razvedrilo, zapolnjevanju prostega časa ter odvrčanju od slabih navad delavcev. Tako so se prvi vrtni pojavili nekaj let po njegovi smrti in v Nemčiji tovrstne vrtni še vedno imenujejo Schreberjevi vrtni. Ti vrtni zavzemajo od 100 do 200 m² obdelovalne zemlje, na vrtni je majhna utica, urejene so tudi skupne sanitarije. Na vsakem vrtni so klop, miza in zložitljivi ležalniki. Vrtni si lahko uredi znotraj pravil vsak po svoje, preglasno petje in razgrajanje nista dovoljena. Kdor krši pravila, lahko svoj najeti vrtni izgubi in ga dobi drug, bolj discipliniran vrtni.¹²

Ideja šreberstva se je hitro širila po Nemčiji, Belgiji, Franciji in drugod ter dobivala nov pomen in poimenovanja kot sta delavski vrtni in vrtni kolonije. Že leta 1910 so v Nemčiji ustanovili Zvezo vrtništarskih društev in določili pravila o najemu in rabi vrtni. Med 1. svetovno vojno se je vrtništvo precej okrepilo ter med svetovnima vojnima doživelo pravi razcvet na Nizozemskem, v Angliji in Švici. Po 2. svetovni vojni doživlja z večanjem mest nadaljnji vzpon.¹³

Na Slovenskem se je pridelovanje vrtnin za lastne potrebe zelo razširilo v začetku 20. stoletja. Lastniki hiš so si okrog objektov urejali družinske vrtni, pojavili pa so se tudi prvi zakupniki

⁹ Jamnik in drugi, 2009, str.63.

¹⁰ Prav tam.

¹¹ Prav tam, str. 64.

¹² Vardjan, 1984, str. 8.

¹³ Jamnik in drugi, 2009, str.64.

manjših parcel, kjer so pridelovali vrtnine, vendar pa vrtničkarstvo pri nas še ni bilo organizirano.¹⁴

S časom so začenjala izginjati ostre meje med mestom in podeželjem. Z nastajanjem širokih, vmesnih, suburbanih prostorov, na katerih se danes v Sloveniji odvijajo najbolj dinamične spremembe, zahtevajo le-te drugačen pogled na urbane prostore kot v preteklosti. Hitra rast tovarn, ki so za povečanje produkcije potrebovale veliko delovne sile, je močno pospešila do takrat dokaj umirjen proces urbanizacije. V obdobju industrializacije se spremeni stara delitev med mestom in vasjo, saj pride do večjih povezav med mestom in zaledjem, kar je spodbudilo dejavnost vrtničkarstva.¹⁵

¹⁴ Prav tam.

¹⁵ Uršič, Hočevar, 2007, str. 13.

2.3 Pomen vrtničkarstva

Vrtnarjenje v urbanem okolju ni novodoben pojav, saj je v zadnjem desetletju vse bolj popularno v zahodnem svetu. Njegovemu preporodu je na eni strani botroval življenjski stil okoljsko ozaveščenih in družbeno angažiranih mestnih ljudi, ki jim ni vseeno, kakšno hrano jedo, v kakšnem okolju živijo ter kaj se dogaja z javnimi površinami. Po drugi strani pa je preporod posledica iskanja drugačnih oblik delovanja družbe, ki v ospredje znova postavlja skupnost, aktivno civilno družbo ter trajnostne oblike bivanja. Da so skupnostni urbani vrtovi postale prostor delovanja aktivne družbe, se odraža tudi v strukturi vrtničkarjev, ki zajema vse - od mladih pa do visoko izobraženih posameznikov, ki so jim blizu načela trajnostnega razvoja, ekološke in doma pridelane hrane ter problematika okolja.¹⁶

Že Mlinarič je v svoji knjigi z naslovom Humanizacija mesta iz leta 1983 naredil raziskavo med prebivalci Nove Gorice, ali naj bi tudi oni imeli vrtničke. Med 340 anketiranci (bilo je več možnih odgovorov) jih je kar 64,7% menilo, da je to dobro za zdravje in počutje stanovalcev, 40,3%, da se lahko na tak način ljudje poceni oskrbijo z zelenjavo, 39,5%, da se ljudje pri obdelovanju vrtničkov med seboj spoznajo in le 11,8% je bilo mnenja, da je za takšne namene škoda površin.¹⁷

Torej je vrtničkarstvo izredno pomembno z vidika potrebe meščanov, ki jih zadovoljujejo s to dejavnostjo:

- Psihološke potrebe: gre za neposredni stik z naravo, možnost spreminjanja in vpliva na svoje okolje, estetsko zadovoljstvo v ustvarjanju in urejanju območja, lahko tudi potreba po drobnem lastništvu. Sem spada način življenja, ki ni nekaj nujnega za preživetje, ampak pomembno za posameznikovo samopodobo ter način življenja.
- Socialne potrebe: gre predvsem za druženje z drugimi uporabniki, povezovanje v skupine ali organizirane oblike, kot so na primer vrtničarska društva. Znotraj socialnih potreb gre navesti tudi prosti čas, saj je vrtničkarstvo kot neformalna in dopolnilna dejavnost za marsikoga pomembna prostočasna aktivnost.
- Fizične potrebe: Zadevajo zlasti rekreacijo, sprostitve in počitek. Nekateri vrtničkarji pri sebi opažajo tudi hitrejšo izboljšanje svojega psihičnega in fizičnega zdravja.
- Eksistenčne potrebe: nanašajo se zlasti na ekonomski vidik, torej na pridelovanje (kvalitetnejše) hrane in oskrbe s hrano, kar deloma pomeni tudi varčevanje v gospodinjstvu.¹⁸

Pomen vrtničkarstva v mestih je večkrat predstavljen kot ostanek podeželskega načina

¹⁶ Saša Starec, Ne bodo se jim več zlahka odpovedali, Dnevnik, 13. 3. 2013, dostopno na: <http://www.dnevnik.si/objektiv/vec-vsebin/ne-bodo-se-jim-vec-zlahka-odpovedali>, 20.1.2014.

¹⁷ Mlinar, 1983, str. 154.

¹⁸ Bukvič, 2009, dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/bukvic-karmen.pdf>.

življenja, predvsem prebivalcev, ki so se v mesto preselili s podeželja. Torej gre za prenos tradicije in načina življenja ter potrebo po olepševanju in urejanju okolja, v katerem bivajo.¹⁹

Veliko ljudi kaže interes za urejanje okolice stanovanjskih blokov in urejanje vrtničkov, zato je prav, da se ideje in interesi ljudi upoštevajo pri planiranju, urejanju in vzdrževanju javnih zelenih površin. Vendar meščanom ni možno v celoti prepustiti nenadzorovano urejanje zelenih javnih površin, saj je ljubiteljsko delovanje preveč nepredvidljivo.²⁰

¹⁹ Prav tam.

²⁰ Simonetti, 1997, str. 21.

3 VRTIČKI V CELJU

V praktičnem delu bomo prikazali vrtničkarstvo v Celju, za uvod pa smo si izbrali kritičen pogled novinarja Braneta Piana, ki stanje vrtničkov v Celju opisuje takole:

»No, v Knežjem mestu ima edino organizirano vrtničkarsko naselje v občini mestna četrt Gaberje na Golovcu. Kakšno je videti, ne bi razlagali. Druga območja vrtničkov v Celju so začasna in prav tako sklepana iz europalet, plastične folije, odpadnih sodov in ostale navlake. To pomlad so se leseni količki in belo rdeč plastični trak med njimi pojavili tudi sredi polja med Dečkovim naseljem in Lavo, potem pa so tja prišli tlačani in začeli obdelovati vsak svojo zaplato grude. Po opuščeni travniški stezicah z avtomobili dovažajo orodje, gnoj in vodo za zalivanje. Nedaleč stran na zahodni strani naselja Novi trg že nekaj let na občinski zemlji plotovi iz industrijskih odpadkov označujejo zemljico vrtničkarjev na črno. Pod večer se iz v bližini parkiranih avtomobilov razlegata glasba in radostno petje, včasih zadiši po čevapčičih. Na vprašanja občanov, kdaj bodo v Celju uredili prijetna vrtničkarska naselja, že dvajset let odgovarjajo enako: »Trajno jih bomo umestili v prostor šele, ko bo pripravljen nov občinski prostorski akt.« Ta občinski prostorski načrt, pravzaprav tisti, ki ga ni, je knežji oblasti izgovor za vsako nadležno vprašanje tlačanov. Zakaj ni tega, zakaj ni onega, zakaj česa ni mogoče narediti in tisto, kar naredijo, je po naročilu mestnih veleposestnikov? Ni občinskega akta, pravijo. In kdo naj bi ga naredil? Tlačani ali knezi? Med čakanjem na svoj akt se knezi pretvarjajo, da so pravični. Knežja oblast je neizprosna, zanje reda ne simbolizirajo urejeni vrtnički, pač pa palica. Če kdo pojoče vrtničkarje prijavi, jim za vrat pošljejo redarje in inšpektorje, oglobijo jih zaradi okopavanja javne zemlje in zaradi motenja reda in miru. S tem je po njihovem menda poskrbljeno za zakonitost in urejenost. Pa bi tlačani v svojem mestu radi samo osuvali krompir, zalivali solato, pa da bi bili vrtnički videti vsaj malo spodobno ne pa kot kakšno smetišče.«²¹

3.1 Območja vrtničkov v MOC

V MOC ni posebej predvidenega prostora za vrtničke. Po pregledu mesta in okolice, smo ugotovili, da razen vrtov ob hišah (s katerimi se v raziskovalni nalogi ne bomo posebej ukvarjali) v mestnem središču ni vrtničkov, pojavijo pa se na obrobju mesta ter v krajevnih skupnostih mesta Celje. V poročilu o vrtničkarstvu v Celju so leta 2013 našli kar 203 vrtničke na območju MOC, s tem, da so v tej raziskavi upoštevali tudi vrtničke, ki so ob stanovanjskih enotah.²²

MOC oddaja predvsem zemljišča, ki bodo v prihodnosti namenjena za širitev mesta, in sicer na območju Medloga, za Srednjo šolo za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje (ob Savinji), na območju Nove vasi – Dolgo polje ter na območju za poslovno stavbo Telekom na Lavi.²³

²¹ Brane Piano, Celjski tlačani in knezi: mestni vrtovi, Delo, 31. 5. 2013, dostopno na: <http://www.delo.si/mnenja/kolumne/celjski-tlacani-in-knezi-mestni-vrtovi.html>, 20. 1. 2014.

²² Bergant in drugi, 2013, str. 5.

²³ Elektronska pošta, Peter Medved, MOC, 24. 2. 2014.

Slika 1, 2: Vrtnički pri Špici ob Savinji

Slika 3, 4: Vrtnički na Lavi (za zgradbo Telekom)

Sliki 5, 6: Zemljevid vrtničkov v Medlogu in na Babnem²⁴ ter vrtnički v Medlogu

²⁴ Bergant in drugi, 2013, str. 11.

Trenutno največje vrtničkarsko območje je na Golovcu. Kot izvemo iz članka v Novem Tedniku je bilo tukaj vrtničkov v preteklosti še več. Imajo tudi bogato zgodovino, saj je bila okolica Golovca z Gaberjem vrtničkarski predel že od časa začetkov Westnove tovarne emajlirane posode. Delavci te tovarne so lahko dobili svoj košček zemlje v najem in ga obdelovali (šreberstvo). Vrtove so počasi zamenjevale novogradnje, tako da jih je največ ostalo na severni strani Golovca. Zaradi gradnje novega stadiona so preselili okrog sto vrtničkarjev, in sicer med Telekomovo zgradbo in gostilno Kljukec (kjer so še danes). Teh novih 68 vrtničkov v velikosti 70 m² so uredili na občinskem travniku. Z mestno četrtjo Gaberje so sklenili novo najemno pogodbo, čeprav so ti vrtnički manjši, kot so bili prej. Zaradi manjšega števila parcel so nekaj vrtničkarjev usmerili v Novo vas in Dečkovo naselje, nekateri pa so se vrtu tudi odpovedali.²⁵

Tiste, ki so pri svojem vrtu na Golovcu vztrajali, je Zavod za varstvo okolja MOC posvaril, da zaradi prekomerne onesnaženosti površin s kadmijem, svincem in cinkom na tem prostoru odsvetujejo pridelavo rastlin, ki kopičijo težke kovine (solata, špinača, endivija, repa, korenje - te so zelo dovzetne, srednje dovzetne pa so: krompir, čebula, ohrovt, pesa, redkvice). Če se vseeno odločijo za pridelavo teh vrtnin, pa zavod priporoča, da odstranijo zunanje liste, pridelek olupijo ali dobro operejo, jeseni pa zemljo apnijo²⁶. Celotna površina zemljišča, namenjena vrtničkarjem, je dobrih 6000 m².²⁷

Slika 7: Vrtničkarsko območje Golovec²⁸

²⁵ Tatjana Cvirn, Vrt s solato in pujsom, Novi Tednik NT&RC, Letnik 53, št. 37, 16. 6. 1999, str. 17.

²⁶ Prav tam.

²⁷ Elektronska pošta, Peter Medved, MOC, 24. 2. 2014.

²⁸ Bergant in drugi, 2013, str. 11.

Sliki 8, 9: Vrtničkarska območja ob vznožju Golovca (leva slika: ob Cesti na Dobravo, desna slika: nasproti dvorane Golovec)

Na območju MČ Slavka Šlandra (v neposredni bližini II. OŠ ob železnici) je manjše vrtničkarsko območje, njiva v izmeri 1347 m², na kateri je 17 vrtničkov. Parcela je ograjena z 1,5 m visoko mrežo in zaklenjena. Za nemoten dostop ima vsak uporabnik ključ od vrat. Na parceli se nahaja tudi ročna črpalka z vodo iz podtalnice za zalivanje gred. Stranke, ki uporabljajo vrtničke, morajo v pisarni mestne četrti podpisati pogodbe o pravilni uporabi vrtnička. V dopisu še navajajo naslednje: »Stališče MČ Slavko Šlander je, da podpira krajane, ki si lahko sami pridelajo povrtnine za lastne potrebe.«²⁹

Slika 10: Vrtnički na območju MČ Slavko Šlander

Mestne četrti Hudinja, Center, Karel Destovnik Kajuh, Savinja in krajevne skupnosti Ostrožno, Šmartno v Rožni dolini, Pod gradom in Medlog se ne ukvarjajo z vrtničkarstvom. Občani MČ Center pa se ukvarjajo z vrtničkarstvom, oziroma imajo željo po tem, vendar ne znotraj njihove četrti, saj za to v središču mesta ni prostora. MČ Hudinja je gosto naseljena in za to prav veliko možnosti za skupne vrtove ni, so pa pogosti vrtovi ob hišah.³⁰ Ob delu na terenu smo ugotovili, da je tudi na območju Hudinje nekaj manjših območij z vrtnički, ki so v privatni lasti.

²⁹ Elektronska pošta, Alojz Melavc, MČ Slavko Šlander, 28. 2. 2014.

³⁰ Podatke smo dobili od koordinatorjev mestnih četrti po elektronski pošti.

Slika 11: Vrtički na Zgornji Hudinji

Na območju MČ Dečkovo naselje ni posebej predvidenega prostora za vrtove, vendar je zanimanje občanov precejšnje in trenutno opažajo na območju te MČ tri manjša območja z vrtički. Kako so urejena medsebojna razmerja z lastniki, na četrti ne vedo, opažajo pa, da prihaja do neustrezne rabe prostora, kot so pozidava barak, skladiščenje odpadnega materiala, zbiranje ljudi in hrup, kar je moteče za bližnje stanovalce.³¹

Na območju med naseljem Novi trg in Cesto v Lokrovec je že od nekdaj živahno vrtničarsko območje. Vendar nas je na delu na terenu zelo presenetila na novo preorana njiva na tem območju. Na MČ Dečkovo naselje nam je g. Posinek pojasnil, da je zemljišče last MOC in so na njem že od nekdaj brez pravno formalne ureditve nastajali vrtički, ki pa doslej niso bili urejeni. Večkrat je med vrtničkarji prihajalo tudi do nesoglasij, ker meje vrtičkov niso bile točno določene. Tako sta se MOC in MČ Dečkovo naselje odločili skupaj preurediti to območje v začasno (v dolgoročnem planu so tukaj načrtovani manjši bloki) vrtničarsko. Preorana zemlja se bo razdelila na manjše dele in z najemniki se bodo podpisale pogodbe, kjer bodo določeni tudi pogoji uporabe. Ali bodo vrtničkarji najeli svoj kos zemlje na MOC ali na MČ Dečkovo naselje, še ni dokončno odločeno.³²

³¹ Tanja Cvirn, Zelenjava za vso družino za 20 evrov, Novi Tednik NT&RC, Letnik 67, št. 63, 10. 8. 2012, str.3.

³² Telefonski pogovor z g. Posinekom, 5. 3. 2014.

Slika 12: Območje vrtničkov v fazi urejanja (za Novim trgom v Dečkovem naselju)

Eno novejših in bolje urejenih vrtničkarskih območij na Celjskem je v Dobrovi, v neposredni bližini Šmartinskega jezera. Lastnica vrtničkov, ki želi ostati anonimna, nam je zaupala, da so se za oddajo vrtničkov lani spomladi odločili po zgledu urbanih eko vrtov v Mariboru. Prepričana je, da je tovrstne zemlje v Celju in okolici premalo. Po njenem mnenju je vrtnarjenje lahko dobra rekreacija, hobi, sprostitev v naravi, priložnost za druženje in predvsem možnost, da si ljudje sami pridelajo bolj kvalitetno in cenejšo zelenjavo. Za vse to mora biti izpolnjen osnovni pogoj in to je neoporečna zemlja, ki jo je na Celjskem težko najti. Lastnica nam zagotavlja, da so analize pokazale dovoljeno vrednost kadmija, cinka in svinca v zemlji. Opaža tudi veliko zainteresiranost ljudi iz blokovskih naselij iz vseh delov mesta Celje. Vrtove pa najemajo zelo mladi ljudje, družine in upokojenci.³³

Slika 13: Vrtnički v bližini Šmartinskega jezera v Dobrovi

³³ Telefonski pogovor z lastnico vrtničkov, 4. 3. 2014.

3. 2 Predpisi MOC s področja vrtničkarstva

Po pregledu pravilnikov in sklepov MOC nismo zasledili takšnega, ki bi urejal področje vrtničkarstva, saj se MOC tega vprašanja, zaradi varovanja zdravja ljudi, brez vseh potrebnih preiskav ne loti. Peter Medved iz oddelka za okolje in prostor ter komunalo nam je v elektronskem sporočilu napisal naslednje: *»Raziskave o onesnaženosti tal, ki so se opravile na območju Mestne občine Celje od leta 1989 dalje, so pokazale povečano obremenjenost tal s težkimi kovinami. Uživanje vrtnin, pridelanih na onesnaženih tleh, lahko pomeni tveganje za vnos težkih kovin v prehransko verigo. Zato MOC do nadaljnjega ne bo spodbujala območij za organizirano vrtničkarstvo... Vsekakor pa je tudi v interesu Mestne občine Celje, da zagotovi tako sama kot preko mestnih četrti in krajevnih skupnosti primerne in varne lokacije za organizirano vrtničkarstvo. Študije namreč izkazujejo, da je vrtničkarstvo večnamenska dejavnost. Poleg glavnega namena pridelovanja vrtnin za lastne potrebe ali za potrebe širše družine je vrtničkarstvo tudi prostočasna rekreativna dejavnost v zunanjem okolju. Zato bo MOC v okviru priprave novega občinskega prostorskega načrta preverila lokacije, ki bi bile z vidika bližine do večstanovanjskih območij, opremljenosti z vodo za zalivanje rastlin in ne nazadnje prometne dostopnosti in opremljenosti primerne za ureditev vrtničkov. Pred njihovo potrditvijo pa bo potrebno pripraviti tudi analize tal na morebitno vsebnost težkih kovin. V primeru, da bo določena lokacija ustrezala vsem tem kriterijem, se je bo lahko tudi uradno kategoriziralo v območje, namenjeno vrtničarski dejavnosti.«*

Kljub temu, da na MOC posebnih predpisov, ki bi urejali področje vrtničkarstva, nimajo, se je te problematike že leta 1999 lotila Mestna četrt Gaberje, saj so ustanovili posebno komisijo, sestavljeno iz članov sveta Mestne četrti, krajanov in vrtničarjev. Ta komisija bo nadzirala izpolnjevanje najemne pogodbe, ki izrecno prepoveduje *»bivakiranje, veseljačenje, gojenje živali, ali početi karkoli takega, kar ni vrtničarska dejavnost in bi utegnilo moteče vplivati na okolje«*. Prepovedano je tudi postavljanje barak, ograd ali druge konstrukcije brez soglasja najemodajalca, saj lahko v nasprotnem primeru kršitelj ostane brez vrtnička.³⁴

Sliki 14, 15: Vrtnički na Golovcu

³⁴ Tatjana Cvirn, Vrt s solato in pujsom, Novi Tednik NT&RC, Letnik 53, št. 37, 16. 6. 1999, str. 17.

Tudi MČ Gaberje ni sprejela posebnih odlokov glede vrtničkarstva, imajo pa v najemni pogodbi kar nekaj najemnih pogojev, in sicer:

- *»Najet vrtniček bo uporabljal izključno za pridelavo vrtnin in zelenjave;*
- *takoj, ko bodo vremenske okoliščine dopuščale, najkasneje pa do 1. maja v tekočem letu, bo obdelal vrtniček in ga vzorno urejal vse leto;*
- *redno kosil in vzdrževal pot ob vrtničku;*
- *do 1. aprila v tekočem letu bo poravnal najemnino v tajništvu mestne četrti Gaberje;*
- *bo sodeloval v medsebojnih prizadevanjih za čim lepšo ureditev vsega vrtničarskega kompleksa in ne bo moteče deloval v okolju;*
- *gojil in krepil bo dobre medvrtničarske odnose;*
- *spoštoval bo določeno mejo svojega vrtnička in je ne bo spreminjal;*
- *najetega vrtnička ne bo oddajal v podnajem;*
- *na svojem vrtničku ne bo prirejal ali drugim omogočil zbiranje, bivačarjenja, veseljačenja, gojenja živali ali počel karkoli takega, ki ni vrtničarska dejavnost in bi utegnilo moteče vplivati na okolje;*
- *ob prenehanju osebne rabe vrtnička oz. spremembe naslova bivanja bo o tem takoj obvestil najemodajalca zaradi ažuriranja njegove evidence;*
- *na najetem vrtničku ali ob njem si brez ustreznega soglasja najemodajalca ne bo postavil provizorija, orodne barake, ograde ali kakršnekoli druge konstrukcije;*
- *da ne bo parkiral svojega vozila ali delovnih sredstev (prikolice, delovni stroji, vozički, avtomobili) izven prostora določenega za parkiranje.«*³⁵

³⁵ Dogovor o najemu in pravilni uporabi vrtnička, MČ Gaberje.

3. 3 Lastniki zemljišč in najemanje

Trenutno ima Mestna občina Celje sklenjenih cca. 60 zakupnih pogodb za vrtove. Na območju Medloga za cca. 10 vrtov, na območju Nove vasi za cca. 35 vrtov ter na območju za poslovno zgradbo Telekom na Lavi za cca. 15 vrtov. Letna najemnina 100 m² velikega vrta znaša 45,41 €. Ta območja vrtničkov so le začasna, dokler se ne uredi nov prostorski plan.³⁶ V ceni ni zajeta uporaba vode in zabojnikov za smeti, a teh stroškov ni treba posebej plačevati.³⁷

Leta 1999 je bila po pisanju časnika Novi Tednik na območju Golovca lastnica zemlje vrtničkarjev MOC, ta jo je dala v upravljanje Mestni četrti Gaberje. Skoraj 150 vrtničkarjev je Mestni četrti letno plačevalo 1500 tolarjev najemnine za vrt. V letih najema pa so poleg obdelovanja te parcele spremenili v nekakšne vikende z lesenimi barakami najrazličnejših oblik in velikosti, tukaj gojili celo domače živali ter si občasno priredili kakšno nočno zabavo, kar je seveda motilo bližnje stanovalce. Na novih parcelah je bila predvidena tipska uta za orodje, vendar so stanovalci ugotavljali, da se vrtničkarji selijo na novo lokacijo z vso kramo vred.³⁸

Kot je razvidno iz pogodbe, ki jo vrtničkarji podpišejo na Mestni četrti Gaberje, se »Dogovor o najemu in pravilni uporabi vrtnička« skleneta med MOC kot najemodajalcem ter MČ Gaberje, ki jo zastopa predsednik Nikolaj Pirtošek. Torej je MOC lastnica zemljišča, primerne za vrtničkarstvo ob Jamovi ulici na Golovcu in ga za nedoločen čas daje v najem MČ Gaberje.³⁹

Vrtničkarji za svoj vrt na Golovcu plačujejo letne stroške vodenja evidence in koordinacije v višini 20,00 € za 75.0 m² oziroma 0,20 € za 1 m² vrtničkarske površine.⁴⁰ MČ bo v primeru upravičenih vzrokov za ukinitve vrtnička, kot je sprememba namembnosti nadaljnje rabe zemljišč, do 31. 12. v tekočem letu odpovedala dogovor z vrtničkarjem. Med letom se lahko dogovor prekine le zaradi kršitev ali nepredvidene spremembe namembnosti zemljišča. V tem primeru mora lastnik zemlje plačati škodo vrtničkarju. Že prej omenjena komisija za vrtničkarstvo nadzira izvajanje tega dogovora in ob ugotovitvi kršitev nemudoma obvesti svet MČ, da sprejme potrebne ukrepe.⁴¹

Zemljišče vrtničkov na območju MČ Slavka Šlandra je v lasti MOC, ki pa je to premoženje prenesla v upravljanje in gospodarjenje na MČ. Stranke, ki uporabljajo vrtničke, morajo v pisarni mestne četrti podpisati pogodbe o pravilni uporabi vrtnička.⁴²

Najlepše urejeno vrtničkarsko območje v Dobrovi pri Šmartinskem jezeru, ki je v privatni lasti, nudi prostor 40. vrtovom, od tega so štirje večji in merijo 100 m², ostali pa 50 m². Najemniki imajo na voljo dve urejeni leseni uti za shranjevanje orodja, dostop do vodovodnega zajetja

³⁶ Elektronska pošta, Peter Medved, MOC, 24. 2. 2014.

³⁷ Petra Šubic, V občinski lasti čedalje manj vrtničkov, Finance, priloga Vrtnarstvo, Letnik 49, 15. 5. 2009, str. 28.

³⁸ Tatjana Cvirn, Vrt s solato in pujsom, Novi Tednik NT&RC, Letnik 53, št. 37, 16. 6. 1999, str. 17.

³⁹ Dogovor o najemu in pravilni uporabi vrtnička, MČ Gaberje.

⁴⁰ Podatek nam je posredoval g. Radovan Božič po elektronski pošti, dne 25. 2. 2014.

⁴¹ Dogovor o najemu in pravilni uporabi vrtnička, MČ Gaberje.

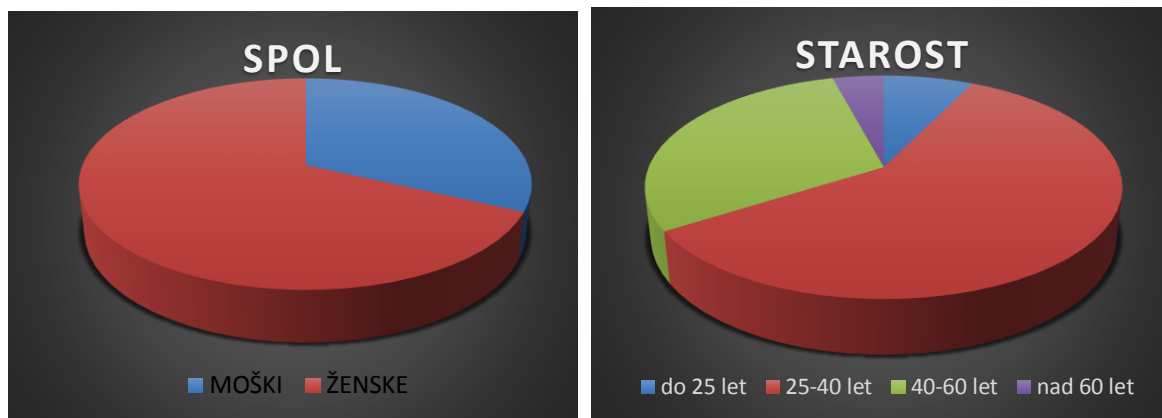
⁴² Elektronska pošta, Alojz Melavc, MČ Slavko Šlander, 28. 2. 2014.

ter vsak svojo kompost. Za tako urejen vrt odštejejo podnajemniki 100 evrov letno, nekoliko več (po dogovoru) le tisti, ki si želijo večjega. Lastnica s podnajemniki sklene enostavno enoletno pogodbo, ki ne vsebuje posebnih pogojev in pravil, ampak se o tem pogovori z najemniki ustno. Pri tem je naša sogovornica poudarila, da so dogovorjeni, da je postavljanje kolib, klopi ali česarkoli drugega na vrtničkih prepovedano in da bo tudi v prihodnje skrbela, da vrtovi na tem območju ne bodo kazili podobe lepe narave.⁴³

⁴³ Telefonski pogovor z lastnico vrtničkov, 4. 3. 2014.

3. 4 Vrtničkarji Nove vasi – analiza anketa

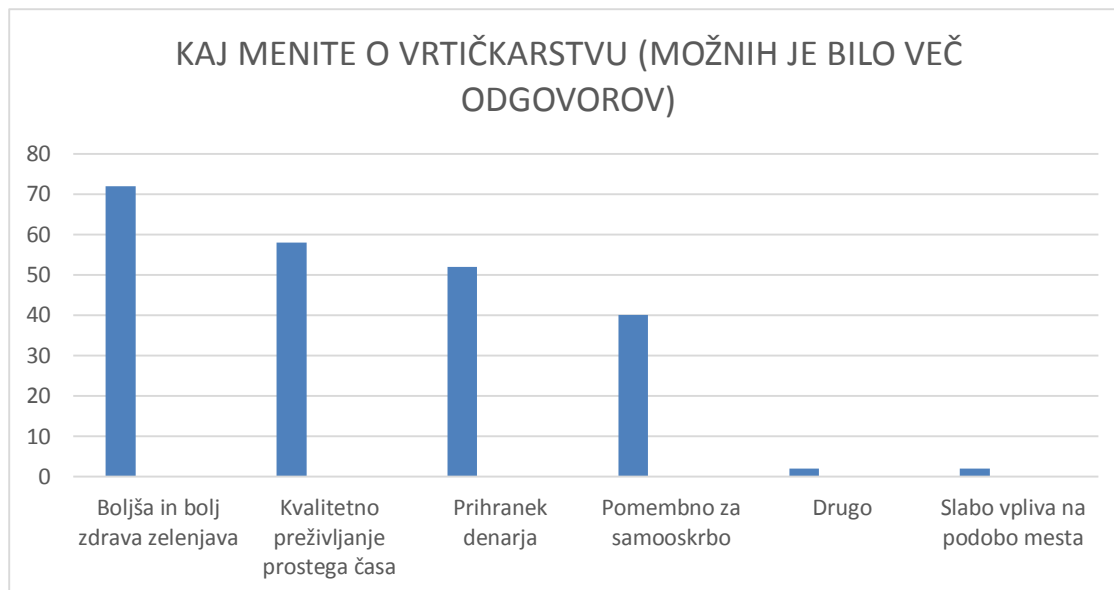
Med prebivalci Nove vasi smo naredili anketo. Število vseh izpolnjenih anket je 97, od tega je izpolnjevalo anketo 66 žensk (68%) in 31 (32%) moških. Največ anketirancev je starih med 25 in 40 let (59%), najmanj pa nad 60 let (4%). Mlajših anketirancev do 25 let je 7%, med 40. in 60. letom pa 30%.

Na vprašanje, ali se ukvarjajo z vrtničkarstvom, jih je slaba polovica (44%) odgovorila z ne, ker nimajo možnosti. Tako lahko sklepamo, da si želijo prebivalci Nove vasi več območij, kjer bi se s tovrstno dejavnostjo lahko ukvarjali. Le 10% naših anketirancev se z vrtničkarstvom noče ukvarjati, 45 % pa se z vrtničkarstvom ukvarja, od tega 13,5% moških in 86,5% žensk.

Na vprašanje ,kaj menijo o vrtničkarstvu, kjer so anketiranci lahko obkrožili več odgovorov, je bilo kar 72 odgovorov, da na vrtničkih pridelamo boljše in bolj zdravo zelenjavo. Drugi najpogostejši odgovor je bil, da je vrtničkarstvo kvalitetno preživljanje prostega časa (58 odgovorov), takoj za tem (52 odgovorov), da lahko na ta način prihranimo denar. Štiridesetim anketirancem je vrt pomemben za samooskrbo in le ena anketiranka, stara med 25 in 40 let, ki nima vrtničke in se s tem tudi ne želi ukvarjati, je prepričana, da vrtnički slabo vplivajo na podobo mesta. Pod zadnjo možnost »drugo« sta le dva anketiranca dodala odgovora bio zelenjava in sprostitev.

Anketiranci so v veliki večini prepričani (76%), da bi se moralo več ljudi ukvarjati z vrtničkarstvom zaradi samooskrbe, le slaba četrtina (24%) ni tega mnenja.

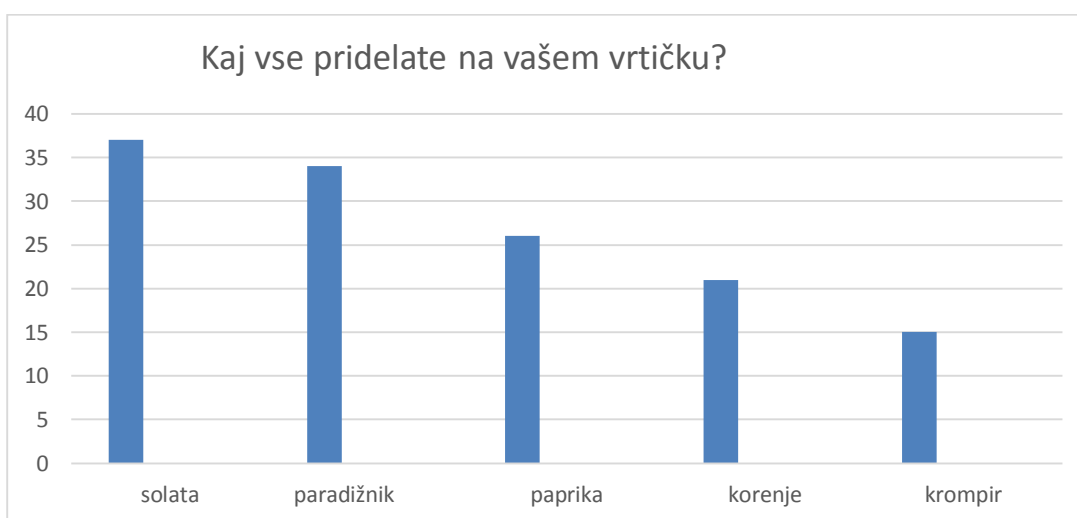

Na zadnja štiri vprašanja so odgovarjali le anketiranci, ki so na vprašanje, ali se ukvarjajo z vrtničkarstvom, odgovorili z da, torej takih je bilo 44 anketirancev.

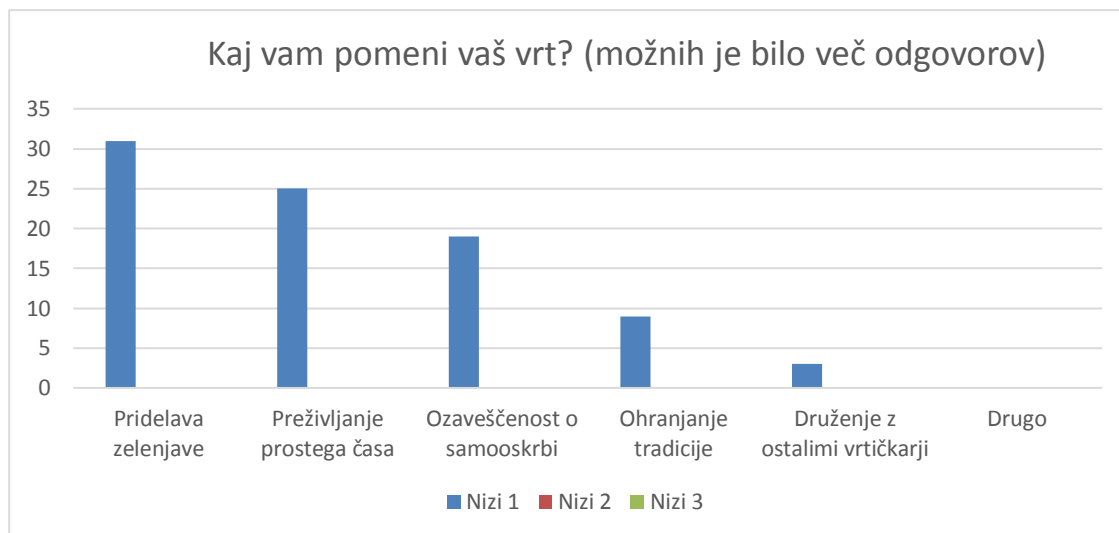
Največ anketirancev ima vrtniček ob hiši (36%), nekaj manj na vikendu (25%). Kar nekaj je takih (11%), ki imajo svoj vrt pri sorodnikih. Sicer pa nekaj naših anketirancev vrtnari še na Golovcu (5%), ob Novem trgu (7%) in ob Šmartinskem jezeru (5%). Nihče izmed ljudi, ki so reševali anketo, pa ne vrtnari ob Savinji. Pet anketirancev (11%) nam je zaupalo drugo lokacijo svojega vrtnička, in sicer: na Lopati pri Celju, v Ložnici pri Celju, na Kozjanskem, na privatni zemlji od znancev (v bližini Šmartinskega jezera) in na balkonu.

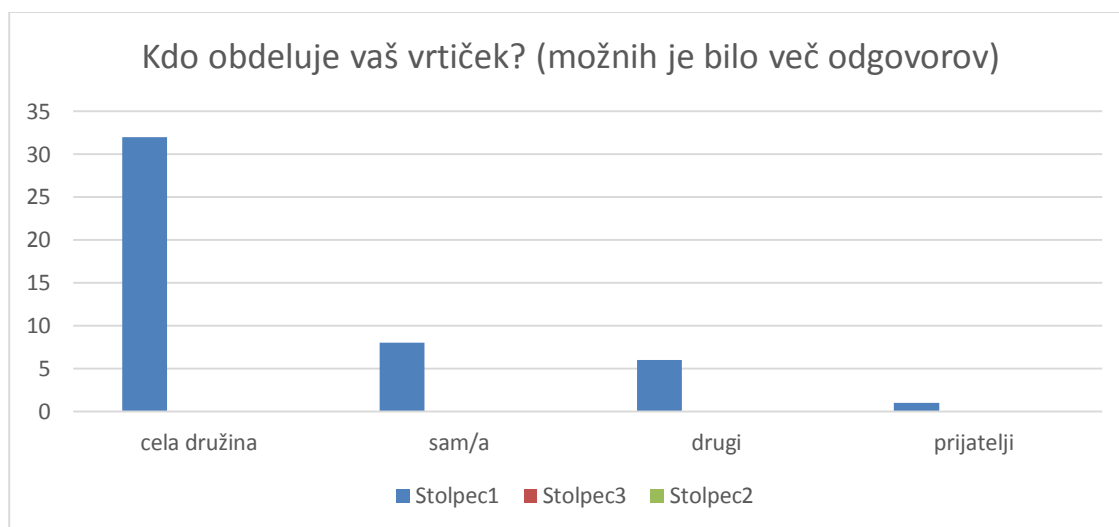
Na vprašanje kaj vse pridelajo na vrtičku, smo dobili zelo pestre odgovore. Najpogostejši odgovori so bili: solata, paradižnik, paprika, korenje in krompir (razmerje je prikazano na grafu), poleg njih pa so se pojavljale tudi druge vrste zelenjave: čili, grah, bučke, kumare, čebula, redkvice, fižol, rukola, špinata, česen, bučke, jajčevci, koleraba, feferoni, zelje, cvetača, por in rdeča pesa. Tisti, ki imajo svoj vrt ob hiši oziroma na vikendu, pridelujejo tudi jagode, maline, ribez, grozdje in borovnice.

Anketirancem vrtničkarstvo največ pomeni predvsem zaradi pridelovanja zelenjave (31 odgovorov) in zaradi kvalitetnega preživljanja prostega časa (25 odgovorov). Le trije vrtnarji tudi zaradi druženja, nekoliko več (9 odgovorov) zaradi ohranjanja tradicije, 19 jih je ozaveščenih o samooskrbi.

Velika večina anketirancev (74%) svoj vrtniček obdeluje z pomočjo cele družine, tudi med tistimi, ki so obkrožili odgovor drugi, so napisali: mama, oče, vnuk, dedi, starši in stric, kar lahko štejemo pod družino. Le redki vrt obdelujejo sami (17%), samo eden zelenjavo prideluje s prijatelji.

4 ZAKLJUČEK

Vrtničkarstvo, kot ga poznamo danes, se je razvilo že v drugi polovici 19. stoletja v Nemčiji. Z večanjem in industrializacijo mest se je vrtničkarstvo hitro širilo, saj pomaga ohranjati mestnemu človeku stik z naravo, je lahko dobra rekreacija in obenem vir prihranka denarja ter ekološko pridelane zelenjave in sadja.

Vrtničkarstvo je prisotno v vseh večjih slovenskih mestih in zato tudi v Sloveniji mestne občine to področje vse bolj pravno urejajo. Vendar v Celju še tovrstne ureditve ni, saj so raziskave o onesnaženosti tal pokazale povečano obremenjenost tal s težkimi kovinami. Uživanje vrtnin, pridelanih na takšni zemlji, je lahko zdravju škodljivo. Kljub temu se na MOC zavedajo pomembnosti tovrstne dejavnosti in se z mestnimi četrtmi in krajevnimi skupnostmi dogovarjajo o iskanju varnih in primernih lokacijah, ki bi jih obravnavali pri nastajanju novega prostorskega plana. Tako lahko našo prvo hipotezo, da je MOC v preteklosti izdala že vsaj en predpis, ki ureja področje vrtničkarstva, ovržemo.

Lastnica vrtničkov v Dobravi nam je zagotovila, da so podnajemniki njihovih vrtničkov tako mladi kot tudi starejši Celjani, kar pomeni, da moramo tudi našo drugo hipotezo, da se z vrtničkarstvom ukvarjajo predvsem starejši ljudje, ovreči. Tudi v naši anketi, ki je zajemala slabih 60% ljudi starih med 25. in 40. letom starosti, je pokazala, da se z vrtničkarstvom ne ukvarjajo le upokojenci, ampak cele družine. Zanimiv je visok odstotek (44%) tistih, ki se ne ukvarjajo z vrtničkarstvom, ker te možnosti nimajo. To nam pove, da si želijo prebivalci Nove vasi več območij, kjer bi se lahko ukvarjali z vrtničkarstvom.

V naši anketi je bil že pri vprašanju, kaj menijo o vrtničkarstvu, največkrat obkrožen odgovor, da zaradi boljše in bolj zdrave zelenjave. Na vprašanje, kaj jim pomeni njihov vrtniček, na katerega so odgovarjali samo anketiranci z vrtovi, jih je največ izbralo odgovor, da zaradi pridelave zelenjave. Torej lahko našo tretjo hipotezo, da je glaven razlog za vrtničkarstvo pridelava zelenjave, potrdimo.

V ožji okolico mesta Celje smo našeli osem večjih vrtničarskih območij:

- Območje ob Savinji, med kajakaškim klubom Špica in Srednjo šolo za vrtnarstvo in vizualne umetnosti v Medlogu, kjer je več manjših vrtničarskih območij.
- Na območju MČ Dolgo polje ob vznožju Golovca (ob Cesti na Dobrovo) in nasproti dvorane Golovec.
- Na Lavi za poslovno stavbo Telekoma.
- Največje vrtničarsko območje v Celju je na Golovcu.
- Na Otoku v neposredni bližini II. OŠ Celje ob železnici v MČ Slavka Šlanda.
- Na območju Zgornje Hudinje.
- Med Novim trgom in Cesto v Lokrovec v MČ Dečkovo naselje.
- V Dobrovi ob Šmartinskem jezeru.

Vso zemljišče, kjer so našeta vrtničarska območja, razen v Dobrovi in na Zgornji Hudinji, so v lasti MOC, ki jo v nekaterih primerih daje v začasno upravljanje mestnim četrtim. S tem je naša hipoteza, da je največji del zemlje vrtničarjev v lasti MOC, potrjena.

Tudi našo zadnjo hipotezo, da imajo prebivalci Nove vasi pozitiven odnos do vrtničkarstva, lahko potrdimo. Samo 10% naših anketirancev se ne ukvarja oziroma se ne želi ukvarjati z vrtničkarstvom. Anketiranci so izrazili pozitiven odnos do vrtničkarstva, saj smo dobili največ odgovorov, da si lahko ljudje na tak način pridelajo boljše in bolj zdravo zelenjavo, kvalitetno preživijo prosti čas in prihranijo denar. Le ena anketiranka je prepričana, da vrtnički slabo vplivajo na podobo mesta.

Pri našem raziskovanju smo ugotovili, da je vrtničarskih območij v MOC veliko, da je Celjanom vrtničkarstvo pomembna prostočasna dejavnost in da je to področje še vedno preslabo urejeno. Seveda ne smemo spregledati dejstva, ki kažejo na onesnaženost tal, vendar menimo, da bi lahko (tako kot v Dobrovi ob Šmartinskem jezeru) našli v bližini Šmartinskega jezera ali ob Savinji območja, kjer bi MOC uredila vrtove. Seveda bi bilo potrebno določiti pravila, ki bi se jih uporabniki morali držati.

5 SEZNAM SLIK IN DIAGRAMOV

- Slika 1, 2: Vrtnički pri Špici ob Savinji
 - Slika 3, 4: Vrtnički na Lavi (za zgradbo Telekom)
 - Slika 5: Zemljevid vrtničkov v Medlogu in na Babnem
 - Slika 6: Vrtnički v Medlogu
 - Slika 7: Vrtničarsko območje Golovec
 - Sliki 8, 9: Vrtničarska območja ob vznožju Golovca (slika 8: ob Cesti na Dobravo, slika 9: nasproti dvorane Golovec)
 - Slika 10: Vrtnički na območju MČ Slavko Šlander
 - Slika 11: Vrtnički na Zgornji Hudinji
 - Slika 12: Območje vrtničkov v fazi urejanja (za Novim trgom v Dečkovem naselju)
 - Slika 13: Vrtnički v bližini Šmartinskega jezera v Dobrovi
 - Sliki 14, 15: Vrtnički na Golovcu
-
1. Krožni diagram: Prikaz spolne sestave anketirancev
 2. Krožni diagram: Prikaz starostne sestave anketirancev
 3. Krožni diagram: Število vrtničkarjev med anketiranci
 4. Stolpčni diagram: Mnenje o vrtničkarstvu
 5. Krožni diagram: Ali menite, da bi se moralo zaradi samooskrbe več ljudi ukvarjati z vrtničkarstvom?
 6. Krožni diagram: Lokacija vrtov anketirancev
 7. Stolpčni diagram: Pridelki na vrtovih anketirancev
 8. Stolpčni diagram: Pomen vrta za vrtničkarje
 9. Stolpčni diagram: Osebe, ki obdelujejo vrt

6 VIRI IN LITERATURA

- Bergant, Šinkovec, Vernik, Sušin, Vrščaj, Zasnova prostorske baze vrtnikov in vrtništvo na izbranih območjih Mestne občine Celje, Kmetijski inštitut Slovenije, Oddelek za kmetijsko ekologijo in naravne vire, Center za tla in okolje, Ljubljana 2013.
- Karmen Bukvič, Problematika vrtništarske dejavnosti v Ljubljani – estetski vidik, Ljubljana 2009, dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/bukvic-karmen.pdf>.
- Jamnik, Smrekar, Vrščaj, Vrtništvo v Ljubljani, Založba ZRC, Ljubljana 2009.
- Zdravko Mlinar, Humanizacija mesta, Založba obzorja Maribor, Maribor 1983.
- Maja Simoneti, Mestne zelene površine, ZPS d.o.o, Ljubljana 1997.
- Uršič, Hočevnar, Proturbanost kot način življenja, Založba OST, Ljubljana 2007.
- Katja Vadnal, Vesna Alič, Mestno kmetijstvo – oblike in izkušnje, Ljubljana 2008, dostopno na: http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Faas.bf.uni-lj.si%2Fmaj%25202008%2F16vadnal.pdf&ei=6aEIU7uGHcKBywP9jYLIBQ&usg=AFQjCNF4INMaBXQmzufBuCIWNxsM2THy6A&sig2=8f_eWZSitsghhiH1SGQFCw&bvm=bv.61725948,d.bGQ.
- France Vardjan, Vrtno zelenjadarstvo, ČZP Kmečki glas Ljubljana, Ljubljana 1984.

Časopisni članki:

- Tatjana Cvirn, Vrt s solato in pujsom, Novi Tednik NT&RC, Letnik 53, št. 37, 16. 6. 1999, str. 17.
- Tanja Cvirn, Zelenjava za vso družino za 20 evrov, Novi Tednik NT&RC, Letnik 67, št. 63, 10. 8. 2012, str.3.
- Saša Starec, Ne bodo se jim več zlahka odpovedali, Dnevnik, 13. 3. 2013, dostopno na: <http://www.dnevnik.si/objektiv/vec-vsebin/ne-bodo-se-jim-vec-zlahka-odpovedali>.
- Petra Šubic, V občinski lasti čedalje manj vrtnikov, Finance, priloga Vrtnarstvo, Letnik 49, 15. 5. 2009, str. 28.

- Brane Piano, Celjski tlačani in knezi: mestni vrtovi, Delo, 31. 5. 2013, dostopno na: <http://www.delo.si/mnenja/kolumne/celjski-tlacani-in-knezi-mestni-vrtovi.html>, 20. 1. 2014.

Elektronska pošta:

- Lara Habič, Kmetijski inštitut Slovenije, 31. 1. 2014.
- Peter Medved, MOC, 24. 2. 2014.
- Jelka Jošt, MČ Savinja in KS Šmartno v Rožni dolini, 24. 2. 2014.
- Carmen Hriberšek, KS Ostrožno in KS Aljažev hrib, 24. 2. 2014.
- Milan Kolar in Marinka Flajs, MČ Karel Destovnik Kajuh, 25. 2. 2014.
- Radovan Božič, MČ Gaberje, 26. 2. 2014.
- Alojz Melavc in Marinka Flajs, MČ Slavko Šlander, 28. 2. 2014.
- Božidar Pungaršek, MČ Center, 4. 3. 2014.
- Dragica Poklšek, MČ Hudinja, 4. 3. 2014.
- Vesna Kočever, KS Medlog in KS Pod gradom, 7. 3. 2014.

Telefonska pogovora:

- Primož Posinek, MČ Dolgo polje, 5. 3. 2014.
- Lastnica vrtničkov v Dobrovi, 6. 3. 2014.

7 PRILOGA

ANKETA (URBANO VRTIČKARSTVO V CELJU)

Pozdravljeni!

Smo osmošolci s IV. OŠ Celje: Anja Kolar, Nikita Kroflič in Urh Kundih. Odločili smo se, da bomo v tem šolskem letu naredili raziskovalno nalogo z naslovom »Urbano vrtničkarstvo v Celju«. Da bo naša raziskava temeljita, se nam je zdelo pomembno, da med prebivalci Nove vasi izvedemo anonimno anketo.

Za sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo.

Spol:	ženski	moški		
Starost:	a) do 25 let	b) 25-40 let	c) 40-60 let	d) nad 60 let

1. Ali se ukvarjate z vrtničkarstvom?

- a) DA b) NE in se ne želim c) NE, ker nimam možnosti

2. Kaj menite o vrtničkarstvu? (obkrožite lahko več odgovorov)

- a) prihranek denarja
 b) kvalitetno preživljanje prostega časa
 c) slabo vpliva na podobo mesta
 d) pomembno za samooskrbo
 e) boljša in bolj zdrava zelenjava
 f) drugo _____

3. Ali menite, da bi se moralo zaradi samooskrbe več ljudi ukvarjati z vrtničkarstvom?

- a) DA b) NE

Na vprašanja na drugi strani odgovarjate le, če ste na prvo vprašanje odgovorili z DA.

4. *Kje je vaš vrtniček?*

- a) v bližini hiše
- b) na Golovcu
- c) ob Šmartinskem jezeru
- č) ob Novem trgu, v Novi vasi
- d) ob Savinji (pri Špici)
- e) na vikendu
- f) pri sorodnikih
- g) drugo _____

5. *Kaj vse pridelate na vrtničku? (Naštejte nekaj vrst zelenjave oziroma sadja)*

6. *Kaj vam pomeni vaš vrt? (obkrožite lahko več odgovorov)*

- a) pridelave zelenjave
- b) preživljanje prostega časa
- c) druženje z ostalimi vrtničkarji
- č) ozaveščenost o samooskrbi
- d) ohranjanje tradicije
- e) drugo _____

7. *Kdo obdeluje vaš vrtniček?*

- a) sam/a
- b) cela družina
- c) prijatelji
- č) drugi _____